

SXEDIO.E96

7.8.1941: ΤΟ ΑΚΕΛ ΕΥΘΥΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΚΗΡΥΣΣΕΙ ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ

Όπως αναφερόταν στην ανακοίνωση για τη σύσκεψη της Σκαρίνου της **14ης** Απριλίου **1941**, για την ίδρυση του ΑΚΕΛ, το κόμμα θα διακρινόταν σε αντιφασιστική και αντιχιτλερική δράση και η εκλεγείσα επιτροπή πραγματικά προχώρησε σε μια τέτοια δράση με όλα τα μέσα, σε σημείο που ξεπέρασε σε εκδηλώσεις και μαζικές ενέργειες την αντιχιτλερική δραστηριότητα που βρισκόταν υπό τον έλεγχο ή την καθοδήγηση της Εκκλησίας και του Τοποτηρητή του Αρχιεπισκοπικού θρόνου Μητροπολίτη Λεοντίου και γενικά της Δεξιάς παράταξης όπως αυτή οργανώθηκε κι αυτή σε κόμμα λίγο αργότερα.

Το αριστερό Κίνημα που το εξέφραζαν κυρίως οι εργατικές συντεχνίες, (που βρίσκονταν στα σπάργανά τους), μέχρι πριν από την ίδρυση του ΑΚΕΛ και το παράνομο Κ.Κ.Κ. είχε αρνηθεί στην αρχή να πάρει θέση έναντι του Χίτλερ ή ακόμα και να εισφέρουν στον έρανο που είχε προκηρύξει η Εκκλησία προς υποστήριξη στην αρχή των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων.

Όταν το **1940** ο Τοποτηρητής Λεόντιος προκήρυξε έρανο για ενίσχυση του αγωνιζόμενου ελληνικού λαού οι Συντεχνίες, που βρίσκονταν υπό τον έλεγχο της Αριστερής παράταξης αρνήθηκαν να πάρουν θέση στον έρανο και άφησαν τα μέλη τους να ενεργήσουν όπως ήθελαν.

Η στάση αυτή δεν ήταν άσχετη με το σύμφωνο μη επίθεσης που είχε υπογράψει ο Χίτλερ με την Ρωσία.

Όπως έγραφε η "Ελευθερία" στις **14** Νοεμβρίου **1940**, ένα χρόνο μετά την έναρξη του πολέμου, σε ανταπόκριση της από τη Λεμεσό:

"Εις σύσκεψιν των επιτροπών των εργατικών συντεχνιών Λεμεσού γενομένην την παρελθούσαν Δευτέραν (**9.11**) απεφασίσθη μεταξύ άλλων να απορριφθή η εισήγησις του Τοποτηρητού όπως αι εργατικάί

συντεχνίαι Λεμεσού εισφέρουν ανά εν σελίνιον "διότι αντιβαίνει προς το καταστατικόν των και θα εχρωμάτιζε τας συντεχνίας ως πολιτικές οργανώσεις". Οι συνελθόντες αντιπρόσωποι απεφάνθησαν επίσης ότι αι συντεχνίαι αύται δεν δύνανται να λάβουν θέσιν ως οργανώσεις εις τον ελληνικόν αγώνα, τα μέλη των όμως είναι ελεύθερα, ως άτομα, να εισφέρουν υπέρ αυτού και να συμμετέχουν εις εκδηλώσεις, ή συγκεντρώσεις καθώς και εις οιανδήποτε άλλην πολιτικήν εκδήλωσιν".

(Μεταγλώττιση)

"Σε σύσκεψη των επιτροπών των εργατικών συντεχνιών Λεμεσού που έγινε την περασμένη Δευτέρα (9.11) αποφασίστηκε μεταξύ άλλων να απορριφθεί η εισήγηση του Τοποτηρητή όπως οι εργατικές συντεχνίες Λεμεσού εισφέρουν από ένα σελίνι "διότι αντιβαίνει προς το καταστατικό τους και θα χρωμάτιζε τις συντεχνίες ως πολιτικές οργανώσεις". Οι συνελθόντες αντιπρόσωποι αποφάνθηκαν επίσης ότι οι συντεχνίες αυτές δεν μπορούν να λάβουν θέση ως οργανώσεις στον ελληνικό αγώνα, τα μέλη τους όμως είναι ελεύθερα, ως άτομα, να εισφέρουν και να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις, ή συγκεντρώσεις καθώς και σε οποιανδήποτε άλλη πολιτική εκδήλωση".

Όμως η τοπική Κυβέρνηση όχι μόνο δεν καταδίκασε την αντιφασιστική δράση, αλλά και την επεδίωκε.

Ο εργατικός σύμβουλος Χαλλ είχε εκφράσει μάλιστα παράπονα για την αρχική αυτή στάση του εργατικού κινήματος έναντι του πολέμου, τον οποίο θεωρούσε κάτι σαν ένα πόλεμο μεταξύ των ιμπεριαλιστών.

Στις 28.1.1941 λίγο πριν ιδρυθεί το ΑΚΕΛ ο "Νέος Κυπριακός Φόλαξ" έγραφε ότι ο εργατικός σύμβουλος της Κυπριακής Κυβέρνησης Χαλλ μιλώντας σε αντιπροσωπεία των συντεχνιών "αναφέρθηκε στη στάση των συντεχνιών έναντι του πολέμου και είπεν

ότι η στάσις των δεν είναι εκείνη την οποίαν περιμένεν η Κυβέρνησις και η οποία έπρεπε να συνάδη με την στάσιν των εν Αγγλία εργατικών οργανώσεων.

Είπε ο Χαλ:

"Αναγνωρίζω ότι υπάρχουν ωρισμένοι διαφοραί μεταξύ εργατών Κύπρου και Αγγλίας, αλλά τούτο δεν έχει απολύτως καμμίαν σημασία. Οι εργάται της Κύπρου θεωρούν τον πόλεμον ως καπιταλιστικόν πράγμα το οποίον δεν είναι ορθόν".

Στη στάση αυτή της αριστερής παράταξης όχι μόνο στην Κύπρο, αλλά και διεθνώς αναφέρεται και ο Πλουτής Σέρβας στο βιβλίο του "Ευθύνες", σελ **109**, κάνοντας μια μορφή αυτοκριτικής ύστερα από **40** χρόνια, μια και αυτός ήταν ένας από τους καθοδηγητές του παράνομου Κ.Κ.Κ.:

"Είναι γνωστό ότι η διεθνής Αριστερά, κατά τον πρώτο χρόνο των πολεμικών συρράξεων, παρά τη χιτλερική εισβολή στην Τσεχοσλοβακία και την Πολωνία θεωρούσε την αντιπαράταξη σαν μια νέα διαμάχη μεταξύ ληστών ιμπεριαλιστών για το ξεναμοίρασμα του κόσμου σε σφαίρες επιρροής. Δεν είχε κάμει η Αριστερά, τις βαθειές τομές στο χαρακτήρα του χιτλερισμού, που μαρτυρούσε ότι είναι το χείριστο είδος του ιμπεριαλισμού και ότι οπωσδήποτε αποτελούσε μεγαλύτερο κίνδυνο από την καπιταλιστική δημοκρατία της δύσεως. Είναι φανερόν ότι στην τέτοια εξαθλίωση του χιτλερικού και δυτικού ιμπεριαλισμού συνέτεινεν και το σύμφωνο Ρίμπερντροπ- Μολότωφ και ο κατοπινός εναγκαλισμός Στάλιν- Χίτλερ".

Για τη στάση του διεθνούς κομμουνισμού και κατά συνέπεια και της διεθνούς και κυπριακής Αριστεράς περισσότερο αποκαλυπτικό ήταν ένα έγγραφο που έπεσε στα χέρια των κυπριακών αρχών στα τέλη του Μάρτη του **1940**.

Αποσπάσματα του εγγράφου που βρέθηκαν σε κύπριο που οδηγήθηκε μάλιστα στο δικαστήριον, δημοσίευσε η εφημερίδα "Ελευθερία" στις **16** και **25**

Ιουνίου 1943.

Στο έγγραφο αυτό φαινόταν ακόμα η άρνηση της κυπριακής Αριστεράς ακόμα και να ενταχθεί στις τάξεις των συμμαχικών δυνάμεων για να πολεμήσουν τις δυνάμεις του Άξονα και καλούσε τους κυπρίους να μη καταταχθούν στο κυπριακό Σύνταγμα που ίδρυσαν οι Άγγλοι από Κυπρίους από πολύ νωρίς μόλις άρχισε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος:

" Ο Χέρτζοκ και ο δρόκτωρ Μάλαν, αρχηγοί κομμάτων στη Νότιο Αφρική διακήρυξαν αποχωρισμό από τη Βρετανική Αυτοκρατορία... και απαλλαγή από τους πολέμους που οργανώνει η Μ. Βρετανία για τα καπιταλιστικά της συμφέροντα. Τα λόγια αυτά να μεταδοθούνε φαρδεια σε κάθε γωνιά της κυπριακής γης, έτσι που να ενισχύσουν αποτελεσματικά την διαμαρτυρία ενάντια στα βάσανα του κυπριακού λαού, το μαρτύριο το δημιουργημένο από τον πόλεμο του βρετανικού ιμπεριαλισμού... Τα εργατικά και εργαζόμενα στρώματα πρέπει να εμποδίσουν με τις πεποιθήσεις για τον ανήθικο ιμπεριαλιστικό χαρακτήρα του σημερινού πολέμου... Η Κυβέρνησις της πείνας, αφού εδημιούργησε όλες τις συνθήκες για την εξάπλωση της εθαθλίωσης στον τόπο, ζητά ήδη για τρίτη φορά νέο κρέας για τα κανόνια, το αίμα των παιδιών του λαού μας. Ακούραστη λοιπόν συστηματική προπαγάνδα ενάντια στην στρατολογία (...).

Η απάντηση που δόθηκε σε τρεις έως τέσσερις μάνες Κυπρίων μουλάρηδων (που είχαν προφανώς σκοτωθεί στον πόλεμο), είναι αυτή: "Πάρτε αυτές τις δύο λίρες και μη ξανάρθετε. Για σας δεν υπάρχει πια μισθός". Υπάρχει τίποτε φρικτότερο και απαισιώτερο από το ανήκουστο γεγονός, ότι μια ζωή ενός στρατιώτη για τον οποίο τόσο διθύραμβοι ακούστηκαν, ξοφλιέται με δυο λίρες, ότι οι οικογένειες των ηρωποιηθέντων, που ήδη έχυσαν ολόκληρο το αίμα τους για τα συμφέροντα των Λόρδων του Λονδίνου, πρέπει να πεθάνουν από την πείνα; Αυτό είναι το βάθος της ηθικής των ανθρώπων, που διαλαλούν στα πέρατα της οικουμένης, ότι αγωνίζονται για τη λευτεριά και την

δικαιοσύνη...

Η Κυβέρνηση της Πείνας, αφού εδημιούργησε όλες τις συνθήκες για την εξαπλώση της εθασθλίωσης στον τόπο, ζητά για τρίτη φορά νέο κρέας για τα κανόνια, το αίμα των παιδιών του λαού μας...Να εξηγηθή φαρδεια στα εργαζόμενα στρώματα ότι οι στρατολογούμενοι προορίζονται κατ' ευθείαν για το μέτωπο".

Οι ανακοινώσεις αυτές εκδίδονταν καθώς εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες, Κύπριοι είχαν ήδη ενταχθεί στο Κυπριακό σύνταγμα ή πολεμούσαν στην Ελλάδα από το τέλος του **1939** εναντίον του φασισμού.

Ωστόσο μετά την ίδρυση του ΑΚΕΛ και ιδιαίτερα την επίθεση των χιτλερικών εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης, τα πράγματα άλλαξαν άρδην και η διεθνής Αριστερά έπαιρνε πλέον άλλη στάση έναντι του πολέμου.

Έτσι το ΑΚΕΛ- οργανωμένο πλέον πάνω σε σταθερή βάση- μετά την επίθεση του Χίτλερ εναντίον της Σοβιετικής Ένωσης στις **22** Ιουνίου **1941** άρχισε ένα έντονο και μαζικό αντιφασιστικό αγώνα.

Μπορεί να λεχθεί ότι το ΑΚΕΛ στήριξε μάλιστα την περαπέρα οργάνωση του και τη μαζικοποίηση του στον αντιφασιστικό αγώνα.

Η Κεντρική του Επιτροπή κάλεσε τις επαρχιακές επιτροπές, παρά το γεγονός ότι βρίσκονταν στα σπάργανά τους ακόμα και προσπαθούσαν να σταθούν στα πόδια τους και να οργανωθούν, να σχηματίσουν αντιφασιστικές επιτροπές με συμμετοχή όλου του λαού, οι οποίες θα πραγματοποιούσαν διαλέξεις, θεατρικές παραστάσεις, διαδηλώσεις και εράνους.

Η προσπάθεια ξεκίνησε από τη Λεμεσό, όπου βρίσκονταν τα επίλεκτα στελέχη του Κόμματος (Σέρβας, Παρτασίδης, Περδίος, Βασιλείου, Σολομωνίδης και άλλοι) όπου την Πέμπτη **7** Αυγούστου **1941** πραγματοποιήθηκε ευρεία σύσκεψη για τον σκοπό αυτό.

Εγγραψε σχετικά ο "Ανεξαρτητος" του Λύσανδρου Τσιμίλλη στις **10** του ίδιου μήνα για τη σύσκεψη,

έπειτα από ανακοίνωση του ΑΚΕΛ:

"Πρωτοβουλία της Επαρχιακής Επιτροπής Λεμεσού του ΑΚΕΛ συνήλθον την εσπέραν της π. Πέμπτης εις κοινήν σύσκεψιν εις το οίκημα των συντεχνιών το συμβούλιον των γραμματέων των συντεχνιών Λεμεσού, η Επιτροπή του Συνδέσμου Μικροκαταστηματαρχών Λεμεσού και η επαρχιακή επιτροπή του ΑΚΕΛ.

Κατά την σύσκεψιν ταύτην, αφού εγινε παραδεκτόν ότι ο αντιφασιστικός αγών του Κυπριακού λαού πρέπει να συστηματοποιηθή και οργανωθή εξελέγη Πενταμελής Επιτροπή, η οποία θα αναλάβη το καθήκον της συγκλήσεως μιας Παλλεμεσιανής Συνδιασκέψεως εις την οποίαν θα παρακαθήσουν οι αντιπρόσωποι όλων των οργανώσεων και σωματείων της πόλεως μας, διά να εκλεξουν μίαν Παλλεμεσιανήν αντιφασιστικήν επιτροπήν, η οποία θα τεθή επικεφαλής του όλου αντιφασιστικού κινήματος της Λεμεσού".

(Μεταγλώττιση)

"Με πρωτοβουλία της Επαρχιακής Επιτροπής Λεμεσού του ΑΚΕΛ συνήλθαν το βράδυ της π. Πέμπτης σε κοινή σύσκεψη στο οίκημα των συντεχνιών το συμβούλιο των γραμματέων των συντεχνιών Λεμεσού, η Επιτροπή του Συνδέσμου Μικροκαταστηματαρχών Λεμεσού και η επαρχιακή επιτροπή του ΑΚΕΛ.

Κατά τη σύσκεψη αυτή, αφού εγινε παραδεκτό ότι ο αντιφασιστικός αγώνας του Κυπριακού λαού πρέπει να συστημαποιηθεί και οργανωθεί, εκλέγηκε Πενταμελής Επιτροπή, η οποία θα αναλάβει το καθήκον της σύγκλησης μιας Παλλεμεσιανής Συνδιάσκεψης στην οποία θα παρακαθήσουν οι αντιπρόσωποι όλων των οργανώσεων και σωματείων της πόλης μας, για να εκλεξουν μια Παλλεμεσιανή αντιφασιστική επιτροπή, η οποία θα τεθεί επικεφαλής του όλου αντιφασιστικού κινήματος της Λεμεσού".

Στη σύσκεψη που ακολούθησε δεν παρέστησαν ορισμένες οργανώσεις της λεγόμενης δεξιάς παράταξης που πρόσκειτο στον Τοποτηρητή, αλλά αυτό

δεν αποτέλεσε εμπόδιο στο να προχωρήσει το ΑΚΕΛ με τις οργανώσεις που επηρέαζε και ιδιαίτερα τις συντεχνίες και τους μικροκαταστηματάρχες και το σωματείο Άρης της πόλης.

Η επιτροπή καταρτίστηκε τελικά στις 15 Σεπτεμβρίου και αποτελείτο από τους Μίνω Περδίο, Χαρ. Σολομωνίδη, Κυριάκο Αποστόλου, Δημ. Στεφανίδη, Γ. Καρνάο, Τ. Λιβάνιο και Κ.Σ. Κοντόπουλο.

Ο Κώστας Παρτασίδης, μετέπειτα δήμαρχος Λεμεσού και για σειρά χρόνια από τα σημαντικά στελέχη του ΑΚΕΛ, καλώντας και τις άλλες πόλεις να κινητοποιηθούν προς την ίδια κατεύθυνση έγραφε στις 24 Αυγούστου στον "Ανεξάρτητο":

"Δεν χωρεί αμφιβολία πως σήμερα που οι δυνάμεις της δημοκρατίας και της ελευθερίας διεξάγουν ένα τεράστιο αγώνα ενάντια στο επιδρομικό όρνεο του φασισμού, σήμερα που οι λαοί της Μ. Βρετανίας Αμερικής και της Σοβιετικής Ενώσεως ορθώνουν ηρωικά τ' ανάστημα τους προτάσσοντας τα γενναία στήθεια τους για να μη περάσει ο νεοβάρβαρος καταχτητής, επιβάλλεται και πρέπει να ενοποιήσουμε και μεις τις δυνάμεις μας, να συντονίσουμε τις ενέργειες μας, δημιουργώντας το ενιαίο αντιφασιστικό μέτωπο.

Οι σημερινές συνθήκες δεν είναι συνθήκες που χρειάζονται λόγια, μόνο αισθήματα αντιφασιστικά. Οι σημερινές συνθήκες απαιτούν από την προοδευτική ανθρωπότητα δράση ακούραστη και συστηματοποιημένη, απαιτούν κινητοποίηση μαζική και δραστηριότητα κόπους μεγάλους και θυσίες υπεράνθρωπες. Ο φασισμός είναι δυνατός και πρέπει νάμαστε και μεις δυνατοί για να τον αντιμετωπίσουμε.

Με εξαιρετική μας ευχαρίστηση βλέπουμε πως το νεοϊδρυμένο Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζομένου Λαού (ΑΚΕΛ) συναισθανόμενο πλέρια τα καθήκοντα που πρέπει να επωμισθεί κατά τις σημερινές κρίσιμες μέρες, και ακολουθώντας τον προγραμματικό σκοπό του για την εξύψωση των εργαζομένων λαϊκών στρωμάτων, τάχθηκε κιόλας στην πρωτοπόρο καθοδήγηση του

Κυπριακού λαού για την οργάνωση του ενιαίου παλλαϊκού αντιφασιστικού μετώπου.

Η ορθή απόφαση της επιτροπής του ΑΚΕΛ για σχηματισμό σε κάθε πόλη μιας αντιφασιστικής επαρχιακής επιτροπής που ν' αγκαλιάζει όλα τα ιδρύματα και σωματεία, έχει βρει καλή απήχηση ανάμεσα στον κυπριακό προοδευτικό λαό. Στη Λεμεσό έχουν κληθεί όλα τα σωματεία της πόλης σε κοινή σύσκεψη, και παρ' όλο που ωρισμένα σωματεία δεν αντιπροσωπεύτηκαν, εγκρίθηκε πρόγραμμα δράσης και εξελέγη μια αντιφασιστική επιτροπή που καταβάλλει προσπάθειες, ώστε ο αγώνας να λάβει πραγματικά Παλλεμεσιανό χαρακτήρα, με τη συμμετοχή όλων γενικά των σωματείων. Ποιστεύουμε πως το ίδιο θα κάμουν κι οι επαρχιακές επιτροπές του ΑΚΕΛ στις άλλες πόλεις, έτσι που να καταστεί δυνατή η ενιαία καθοδήγηση των αντιφασιστικών αισθημάτων και εκδηλώσεων του λαού της Κύπρου γενικά.

Η αντιφασιστική προπαγάνδα και ζύμωση βρίσκουν την έκφραση τους στις διαλέξεις, τις θεατρικές παραστάσεις κλπ τις διαδηλώσεις και τους εράνους, που το ΑΚΕΛ έθεσε ως πρόγραμμα του να διοργανώσει. Η πρώτη διάλεξη του ΑΚΕΛ έχει κι'όλας γίνει στη Λεμεσό κι υποστηρίχθηκε ενθουσιώδικα από τις λαϊκές μάζες.

Οι αξιέπαινες προσπάθειες που καταβάλλει το Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζομένου Λαού, δεν πρέπει να προσκρούσουν σε κανενός την αδιαφορία και την αδράνεια. Οι προοδευτικοί και φιλελεύθεροι άνθρωποι πρέπει να λάβουν ενεργό μέρος στο μεγάλο αγώνα ενάντια στο φασισμό κι ο καθένας μας πρέπει να βρει τη θέση του στις γραμμές του ΑΚΕΛ.

Μέσα, στην οργάνωση του ΑΚΕΛ πρέπει ν' αναπτύξουμε όλοι μας, στον υπέρτατο βαθμό, τη δραστηριότητα μας, να εργασθούμε τίμια κι ευσυνείδητα για την οργάνωση του αντιφασιστικού μετώπου, μακριά από κάθε εγωισμό και μικροφιλοδοξία, ν' αποδειχθούμε πραγματικοί αγωνιστές, για τη λευτεριά της ανθρωπότητας,

ακλόνητοι μαχητές ενάντια στη φασιστική ατιμία και δολιότητα που τείνει να ξαπλώσει τη φρίκη της 'σ' ολο τον κόσμο.

Ας ενωθούμε λοιπόν όλοι μας αδίσταχτα σ' αυτό τον μεγαλειώδη και ιερό αντιφασιστικό αγώνα, ας τρέξουμε σύσσωμοι κάτω από τις οργανωτικές καθοδηγητικές φτερούγες του ΑΚΕΛ κι ας δείξουμε πως είμαστε άνθρωποι φιλελεύθεροι και προοδευτικοί, άνθρωποι που ζουν για να επιδιώξουν ανώτερα ιδανικά και καλύτερες μέρες, άνθρωποι-εργάτες για μια μελλοντική δίκαιη και ελεύθερη κοινωνία".

Στα πλαίσια των διαλέξεων και ενημερώσεων για τον αντιφασιστικό αγώνα τα μέλη του ΑΚΕΛ και ιδιαίτερα ο Πλουτής Σέρβας μπορούσαν να διαδίδουν και τις ιδέες και θέσεις του ΑΚΕΛ και να ενημερώνουν τον κόσμο για τους στόχους του νέου Κόμματος.

Στις 7 Σεπτεμβρίου ο Πλουτής Σέρβας είχε μιλήσει σε διάφορα χωριά της επαρχίας Λεμεσού. Είναι χαρακτηριστική ανταπόκριση που υπέγραφε κάποιος "Βασιώτης" για την εκδήλωση που δημοσιεύθηκε στον "Ανεξάρτητο" στις 18 του ίδιου μήνα:

" Το απόγευμα της Κυριακής 7ης Σεπτεμβρίου έφθασε στο χωριό μας μια ομάδα από Λεμεσιανούς νέους, μαζί με τον κ. Πλουτή Σέρβα, που επρόκειτο να δώσει στη Βάσα τη διάλεξη που έδωσε προ ημερών στη Λεμεσό: "Ο αντιφασιστικός αγώνας στην τελική του φάση" και που εσημείωσε τόση επιτυχία.

Οι χωριανοί μας πιάσανε από νωρίς τις θέσεις τους στην πλατεία του καφενείου της Εκκλησίας.

Τον ομιλητή παρουσίασε στο κοινό ο κ. Αχιλλέας Αργυρίδης, ο οποίος μαζί με τα επαινετικά λόγια που είπε για τον κ.Σέρβα, μας εξήγησε με συντομία και σαφήνεια τι είναι το ΑΚΕΛ και ποίοι είναι οι σκοποί που επιδιώκει.

Ο κ. Σέρβας ωμίλησε για μια περίπου ώρα και εν τούτοις κατώρθωσε να κρατήσει, καθ' όλο το χρονικό διάστημα της διαλέξεως του, αδιάπτωτο το ενδιαφέρον και αμέριστη την προσοχή όλων των 230 περίπου

ακροατών του.

Το περιεχόμενον της διαλέξεως του ήτο διαφωτιστικώτατον και έθετε τα πράγματα στη θέση τους.

Ο κ. Πλουτής Σέρβας μας απέδειξε καθαρά πόσο αστήριχτα ήσαν τα κατά καιρούς λεγόμενα και γραφόμενα για τη Ρωσσία και τη στάση της και για το αήτιητο του γερμανικού στρατού και ειδικά πόσο διάφορα είναι τα δυο συστήματα που ακολουθούν η χιτλερική Γερμανία απ' τη μια μεριά και η Σοβιετική Ρωσσία από την άλλη.

Μετά το τέλος της διαλέξεως υπεβλήθησαν ερωτήσεις εις οποίες έδωσε τις κατάλληλες απαντήσεις ο ομιλητής.

Εις το τέλος ο κ. Ανδρέας Νικολαΐδης ηυχαρίστησε τον ομιλητήν, εκ μέρους των κατοίκων της Βάσας και του έσφιξε θερμά το χέρι συγχαίροντας τον για την ομιλία του και το ενδιαφέρο του για τις αγροτικές τάξεις.

Υστερα απ' αυτό ο κ. Πλουτής Σέρβας εδέχθη τα συγχαρητήρια όλων των παρισταμένων. Την διάλεξιν παρηκολούθησαν πλην των κατοίκων της Βάσας και κάτοικοι των πλησίον χωρίων".

Το ΑΚΕΛ είχε πιάσει το σφυγμό της εποχής και η επόμενη ενέργεια του απέδειξε ότι θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο και να κινητοποιεί το λαό: Κάλεσε όλο το λαό να προσφέρει μια μέρα εθελοντικής εργασίας, για την άμυνα της Κύπρου που τόσο κινδύνευε από τα σχέδια του Χίτλερ.

Σχετική απόφαση είχε πάρει η Παγκύπρια Οργανωτική Επιτροπή.

Η απόφαση δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα "Ανεξάρτητος", εκφραστικό όργανο του νέου Κόμματος, στις **30 Αυγούστου 1941**:

"Ο εργαζόμενος κυπριακός λαός κατέλαβε ήδη την θέσιν του εις τον ιερώτερον όλων των αγώνων εις τον αγώνα εναντίον των δυνάμεων της βίας και της βαρβαρότητος και της βαρβαρικής καταπίεσεως.

Την θέσιν αυτήν την κατέλαβεν αποφασιστικώς.

Από την θέσιν αυτήν, ομού με όλους τους άλλους

λαούς είναι έτοιμος ο Κυπριακός Λαός με αυτοθυσίαν και ηρωισμόν να διαδραματίση τον ρόλον του εις τον ιστορικόν αγώνα διά την ζώην ή τον θάνατον της ανθρωπότητος διά να ζήσουν ελεύθεροι και ευτυχημένοι οι λαοί ή να υποδουλωθούν υπό τον ζυγόν της πλέον βαρβάρου τυρρανίας όλων των αιώνων της χιτλερικής φασιστικής τυρρανίας.

Η διαπίστωσις αύτη μαρτυρεί κατά τον πλέον ζωντανόν και εύγλωττον τρόπον πόσον ανεπτυγμένος και πολιτισμένος είναι ο λαός μας, μαρτυρεί ότι ο λαός μας συναισθάνεται πλήρως ότι άνευ της εκμηδενίσεως της χιτλερικής απειλής δεν είναι νοητή καμιά ελευθερία και πρόοδος διά τα έθνη και τους λαούς, καμμιά βελτίωσις διά την ιδικήν του κατάστασιν.

Χέρι με χέρι με όλους τους άλλους λαούς, με τον ελληνικόν, αγγλικόν, σοβιετικόν, αμερικανικόν, μ' όλους τους ελεύθερους λαούς, με όλους είναι έτοιμος να προσφέρη όλας του τας δυνάμεις εις τον συμμαχικόν αγώνα.

Το "Ανορθωτικόν Κόμμα του εργαζομένου Λαού" που φιλοδοξεί ν' αποβή ο μόνος εκπρόσωπος και καθοδηγητής του εργαζομένου λαού, είναι υπερήφανον να διακηρύττη τα ακραιφνή αντιφασιστικά φιλελεύθερα, φιλοσυμμαχικά, αισθήματα του εργαζομένου Κυπριακού Λαού.

Το "Ανορθωτικόν Κόμμα" βαδίζον με ταχύ βήμα προς τον δρόμον της πλήρους οργανώσεως του, αντλούν τας δυνάμεις του από τα εργαζόμενα στρώματα και αριθμούν εις τας γραμμάς του πλέον των **500** από τα καλύτερα παιδιά του Κυπριακού Λαού, φιλοδοξεί προσέτι να παίξη σημαντικόν ρόλον εις την κινητοποίησιν των ζωϊκών δυνάμεων του Κυπριακού Λαού εναντίον της βίας και της απειλής.

Προς αυτόν τον σκοπόν τείνει η οργάνωσις των Παγκοινοτικών αντιφασιστικών επιτροπών, αι οποίαι ήρχισαν ήδη με την πρωτοβουλίαν των επαρχιακών επιτροπειών του ΑΚΕΛ να οργανώνονται εις τας διαφόρους πόλεις.

Προς ετοιμασίαν του εδάφους διά την

συμμετοχήν ολοκλήρου του λαού εις τον ενιαίον αντιφασιστικόν αγώνα, το Ανορθωτικόν Κομμα του εργαζομένου λαού, ρίπτει σήμερον το σύνθημα της προσφοράς μιας ημέρας εργασίας από όλους τους αντιφασιστάς διά την άμυνα της Κύπρου.

Κάθε Κύπριος αντιφασιστής, κάθε εργάτης, κάθε υπάλληλος ιδιωτικός, δημοτικός ή κυβερνητικός, κάθε μικροαστός διανοούμενος, επιστήμων ή μικροκαταστηματάρχης, κάθε αγρότης, κάθε γυναίκα, ο κάθε άνθρωπος με αίμα και με αίσθημα και ικανός να εργασθή εις οιαδήποτε χειρονακτικήν εργασίαν, καλείται να προσφέρη την δύναμιν του διά μίαν ημέραν εις την Κυβερνητικήν ή στρατιωτικήν εργασίαν και το προϊόν της εργασίας του να κατατεθή διά την άμυνα της Κύπρου.

Το " Ανορθωτικόν Κόμμα του Εργαζομένου Λαού," αρχίζον με το συγκεκριμένον τούτο σύνθημα της προσφοράς μιας ημέρας εργασίας από κάθε κύπριον διά την άμυνα της Κύπρου και κατά την ημέραν της αναπαύσεως του, έχει την πεποίθησιν ότι η φωνή του αύτη θα εύρη βαθείαν απήχησιν εις όλες ανεξαιρέτως τας οργανώσεις του εργαζομένου λαού, εις τας εργατικές συντεχνίας, εις τους αγροτικούς συλλόγους, εις τας Ενώσεις των Μικροκαταστηματαρχών, εις τας αθλητικές ενώσεις των νέων, εις τας διαφόρους Λέσχας, τα διάφορα Λύκεια Ελληνίδων, και τας άλλας γυναικείας οργανώσεις, τα σχολεία (ελληνικά, τουρκικά, αρμενικά) και γενικώς εις όλες τας οργανωμένας και μη δυνάμεις της Κυπριακής κοινωνίας.

Μιας ημέρας εργασία από τον καθένα μας διά την άμυνα μας κατά του μεγαλυτέρου κινδύνου που ηπέλησε ποτέ την ανθρωπότητα. Μιας ημέρας εργασίας είναι καλή αρχή δι' ενιαίαν Παγκύπριαν εκδήλωσιν, είναι συμβολή μεγάλη και πολύτιμος είναι έπαινος αξιοζήλευτος διά τον λαόν μας, είναι τιμή διά την φιλελευθέραν δημοκρατικήν μας Κύπρον, είναι το κτύπημα τεραστίας ηθικής κυρίως σημασίας εναντίον της χιτλερικής αχαλινώτου επιδρομής.

Εμπρός όλοι. Ας προσφέρωμεν την ημέραν μας
διά την άμυναν.

Εμπρός όλοι αι οργανώσεις ποία θα προσφέρη
ταχύτερον και ενεργώτερον την συμμετοχήν της.

Εμπρός. Όλοι και όλα ας εργασθώμεν ιδιά την
άμυνα μας.

(Μεταγλώττιση)

"Ο εργαζόμενος κυπριακός λαός κατέλαβε ήδη τη
θέση του στον ιερότερο όλων των αγώνων, στον αγώνα
εναντίον των δυνάμεων της βίας και της βαρβαρότητας
και της βαρβαρικής καταπίεσης.

Τη θέση αυτή την κατέλαβε αποφασιστικά.

Από τη θέσιν αυτή, μαζί με όλους τους άλλους
λαούς είναι έτοιμος ο Κυπριακός Λαός με αυτοθυσία
και ηρωϊσμό να διαδραματίσει το ρόλο του στον
ιστορικό αγώνα για τη ζωή ή το θάνατο της
ανθρωπότητας για να ζήσουν ελεύθεροι και
ευτυχημένοι οι λαοί ή να υποδουλωθούν υπό το ζυγό
της πλέον βάρβαρης τυρρανίας όλων των αιώνων της
χιτλερικής φασιστικής τυρρανίας.

Η διαπίστωση αυτή μαρτυρεί κατά τον πλέον
ζωντανό και εύγλωττο τρόπο πόσο αναπτυγμένος και
πολιτισμένος είναι ο λαός μας, μαρτυρεί ότι ο λαός
μας συναισθάνεται πλήρως ότι χωρίς την εκμηδένιση
της χιτλερικής απειλής δεν είναι νοητή καμιά
ελευθερία και πρόοδος για τα έθνη και τους λαούς,
καμιά βελτίωση για τη δική του κατάσταση.

Χέρι με χέρι με όλους τους άλλους λαούς, με
τον ελληνικό, αγγλικό, σοβιετικό, αμερικανικό, με
όλους τους ελεύθερους λαούς, με όλους είναι έτοιμος
να προσφέρει όλες του τις δυνάμεις στο συμμαχικό
αγώνα.

Το "Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζομένου Λαού"
που φιλοδοξεί να αποβεί ο μόνος εκπρόσωπος και
καθοδηγητής του εργαζομένου λαού, είναι περήφανο να
διακηρύσει τα ακραιφνή αντιφασιστικά φιλελεύθερα,
φιλοσυμμαχικά, αισθήματα του εργαζόμενου Κυπριακού

Λαού.

Το "Ανορθωτικό Κόμμα" βαδίζοντας με γρήγορο βήμα προς το δρόμο της πλήρους οργάνωσης του, αντιλείπει τις δυνάμεις του από τα εργαζόμενα στρώματα και αριθμεί στις γραμμές του πλέον των 500 από τα καλύτερα παιδιά του Κυπριακού Λαού, φιλοδοξεί ακόμη να παίξει σημαντικό ρόλο στην κινητοποίηση των ζωϊκών δυνάμεων του Κυπριακού Λαού εναντίον της βίας και της απειλής.

Προς αυτό τον σκοπόν τείνει η οργάνωση των Παγκοινοτικών αντιφασιστικών επιτροπών, οι οποίες άρχισαν ήδη με την πρωτοβουλία των επαρχιακών επιτροπείων του ΑΚΕΛ να οργανώνονται στις διάφορες πόλεις.

Προς ετοιμασία του εδάφους για τη συμμετοχή ολόκληρου του λαού στον ενιαίο αντιφασιστικό αγώνα, το Ανορθωτικό Κομμα του Εργαζομένου Λαού, ρίχνει σήμερα το σύνθημα της προσφοράς μιας ημέρας εργασίας από όλους τους αντιφασίστες για την άμυνα της Κύπρου.

Κάθε Κύπριος αντιφασίστας, κάθε εργάτης, κάθε υπάλληλος ιδιωτικός, δημοτικός ή κυβερνητικός, κάθε μικροαστός διανοούμενος, επιστήμονας ή μικροκαταστηματάρχης, κάθε αγρότης, κάθε γυναίκα, ο κάθε άνθρωπος με αίμα και με αίσθημα και ικανός να εργασθεί σε οποιαδήποτε χειρονακτική εργασία, καλείται να προσφέρει τη δύναμη του για μια ημέρα στην Κυβερνητική ή στρατιωτική εργασία και το προϊόν της εργασίας του να κατατεθεί για την άμυνα της Κύπρου.

Το " Ανορθωτικό Κόμμα του Εργαζομένου Λαού", αρχίζοντας με το συγκεκριμένο αυτό σύνθημα της προσφοράς μιας ημέρας εργασίας από κάθε κύπριο για την άμυνα της Κύπρου και κατά την ημέρα της ανάπαυσης του, έχει την πεποίθηση ότι η φωνή του αυτή θα εύρει βαθειά απήχηση σε όλες ανεξαιρέτα τις οργανώσεις του εργαζομένου λαού, στις εργατικές συντεχνίες, στους αγροτικούς συλλόγους, στις Ενώσεις των Μικροκαταστηματαρχών, στις αθλητικές

ενώσεις των νέων, στις διάφορες Λέσχες, τα διάφορα Λύκεια Ελληνίδων, και τις άλλες γυναικείες οργανώσεις, τα σχολεία (ελληνικά, τουρκικά, αρμενικά) και γενικά σε όλες τις οργανωμένες και μη δυνάμεις της Κυπριακής κοινωνίας.

Μιας ημέρας εργασία από τον καθένα μας για την άμυνα μας κατά του μεγαλύτερου κινδύνου που ηπείλησε ποτέ την ανθρωπότητα. Μιας ημέρας εργασίας είναι καλή αρχή για ενιαία Παγκύπρια εκδήλωση, είναι συμβολή μεγάλη και πολύτιμη, είναι έπαινος αξιοζήλευτος για το λαό μας, είναι τιμή για τη φιλελεύθερη δημοκρατική μας Κύπρο, είναι το κτύπημα τεράστιας ηθικής κυρίως σημασίας εναντίον της χιτλερικής αχαλίνωτης επιδρομής.

Εμπρός όλοι. Ας προσφέρουμε την ημέρα μας για την άμυνα.

Εμπρός όλες οι οργανώσεις ποια θα προσφέρει ταχύτερα και ενεργότερα τη συμμετοχή της.

Εμπρός. Όλοι και όλα ας εργασθώμεν για την άμυνα μας".

Η έκκληση αυτή του ΑΚΕΛ για ένταση του αντιφασιστικού αγώνα αποτελούσε την πρώτη δοκιμή για το πόσο μπορούσε να κινητοποιεί και επηρεάζει το νέο κόμμα το λαό και να τον κατευθύνει.

Η ανταπόκριση υπήρξε πραγματικά αθρόα και σε όλη την Κύπρο, πράγμα που έδειχνε ότι το ΑΚΕΛ είχε αρχίσει να ριζώνει, αλλού πολύ και αλλού λιγότερο.

Λίγες μέρες αργότερα η επαρχιακή επιτροπή του ΑΚΕΛ Αμμοχώστου πληροφορούσε το διοικητή της πόλης, σύμφωνα με τον "Ανεξάρτητο" (18.10.1941) ότι **1,318** πρόσωπα, άνδρες και γυναίκες της επαρχίας προσφέρονταν να εργασθούν για μια μέρα για την άμυνα της νήσου, ανταποκρινόμενοι στις εκκλήσεις του Κόμματος.

Σχετικά ο διοικητής της επαρχίας απαντούσε στην επιτροπή:

"Κύριοι,

Αναφορικώς προς την επιστολήν σας, δι' ης εδηλούτο ότι **1,318** πρόσωπα εκ της πολεως και

επαρχίας Αμμοχώστου προσφέρονται να εργασθούν επί μίαν ημέραν δωρεάν διά την άμυναν της νήσου λαμβάνω την τιμήν να σας πληροφορήσω ότι η επιθυμία της Κυβερνήσεως είναι να εκσκαφούν συντόμως χαρακώματα εις όλα τα χωρία διά την ασφάλεια των κατοίκων εν περιπτώσει καθ' ην ήθελε λάβει χώραν μάχη εν Κύπρω.

Επομένως ο καλλίτερος τρόπος χρησιμοποίησεως της προσφοράς περί μιάς ημέρας δωρεάν εργασίας είναι να εκσκαφούν χαρακώματα εις τα χωρία.

Επειδή δεν έχομεν εισέτι λεπτομερείας ή σχέδια, δεν είναι επιθυμητόν να γίνη οιαδήποτε τοιαύτη εργασία επί του παρόντος.

Όσον αφορά τους κατοίκους της πόλεως Βαρωσίων, οι οποίοι προσφέρονται να εργασθούν δωρεάν, θα επικοινωνήσω και πάλιν μαζί σας όταν θα καθορίσω τον τρόπον χρησιμοποίησεως της προσφοράς ταύτης".

(Μεταγλώττιση)

"Κύριοι,

Αναφορικά προς την επιστολή σας, με την οποία δηλωνόταν ότι **1,318** πρόσωπα από την πόλη και επαρχία Αμμοχώστου προσφέρονται να εργασθούν για μια μέρα δωρεάν για την άμυνα της νήσου λαμβάνω την τιμή να σας πληροφορήσω ότι η επιθυμία της Κυβέρνησης είναι να εκσκαφούν σύντομα χαρακώματα σε όλα τα χωρία για την ασφάλεια των κατοίκων σε περίπτωση κατά την οποία θα ήξελε να λάβει χώραν μάχη εν Κύπρω.

Επομένως ο καλύτερος τρόπος χρησιμοποίησης της προσφοράς για μια ημέρα δωρεάν εργασίας είναι να εκσκαφούν χαρακώματα στα χωρία.

Επειδή δεν έχουμε ακόμη λεπτομέρειες ή σχέδια, δεν είναι επιθυμητό να γίνει οποιαδήποτε τέτοια εργασία επί του παρόντος.

Όσον αφορά τους κατοίκους της πόλης Βαρωσίων, οι οποίοι προσφέρονται να εργασθούν δωρεά, θα επικοινωνήσω και πάλι μαζί σας όταν θα καθορίσω τον τρόπο χρησιμοποίησης της προσφοράς αυτής".

Στις **29** του ίδιου μήνα σε ανταπόκριση του ανταποκριτή της από το Βαρώσι η ίδια εφημερίδα έγραφε δείχνοντας πόση ήταν η επιρροή του Κόμματος μέσα στα χωριά ιδιαίτερα:

"Την παρελθούσαν Κυριακήν **200** κάτοικοι του χωρίου Φρέναρος (**15** μαθηταί του δημοτικού, **76** γυναίκες και **109** άνδρες, **23** εκ των οποίων είχαν και αμάξια) ανταποκρινόμενοι προς το σύνθημα του ΑΚΕΛ, ειργάσθησαν "μίαν ημέραν δωρεάν διά την άμυναν της νήσου μας εις στρατιωτικές εργασίας.

Ολόκληρον το χωρίον από την πρωϊαν ήτο ανάστατον. Οι χωρικοί εξύπνησαν ενωρίς την πρωϊαν και εκάλουν τους γείτονας των να ξυπνήσουν διά να προσφέρουν και αυτοί δουλειάν με δυνατάς φωνάς, ως εξής: "Για την άμυνα μας...Ευπνάτε χωριανοί..." κλπ. Ολόκληρος η μέρα επέρασε με ενθουσιώδεις εκδηλώσεις εναντίον, του φασισμού εκ μέρους των χωρικών ενώ ειργάζοντο".

Παρά την ένταση του αντιφασιστικού αγώνα το ΑΚΕΛ και γενικά η αριστερή παράταξη δεχόταν επικρίσεις ότι τώρα είχε ξεσηκωθεί και άρχισε τον αγώνα αυτό ενώ ο πόλεμος είχε αρχίσει από το **1939**.

Ενας μάλιστα αρθρογράφος στο "Νέο Κυπριακό Φύλακα" με την υπογραφή "παράξενος" ρωτούσε στις **13** Σεπτεμβρίου **1941** γιατί γινόταν τώρα ο αντιφασιστικός αγώνας και όχι από το **1939** και αποκαλούσε τους πρωτεργάτες του ΑΚΕΛ ως καθυστερημένους αντιφασίστες.

Στις επικρίσεις απάντησε ο Μικροκαταστηματάρχης ράπτης Χρ. Κατσιαούνης, από το Βαρώσι, με επιστολή του στον "Ανεξάρτητο" που δημοσιεύθηκε στις **29** του ίδιου μήνα:

" Γιατί να ιδρυθή τώρα το ΑΚΕΛ και όχι ενωρίτερα, ερωτά ο "παράξενος". Εμείς του απαντούμε με δυο λόγια: Αι συνθήκαι τώρα το επέτρεψαν.

Γιατί να γίνεται τώρα ο αντιφασιστικός αγώνας και όχι το **1939-41** ερωτά ο "παράξενος". Εμείς απαντούμε: Ο αντιφασιστικός αγώνας μέσα στην Κύπρο

δεν άρχισε το **1939** που τον αντιλήφθη ο "παράξενος", αλλά πιο μπροστά. Από τον καιρό της ανόδου του ιταλικού φασισμού στην εξουσία.

Είμαστε αντιφασίστες και αγωνιζόμαστε κατά του φασισμού από τον καιρό που ο χιτλερισμός εδολοφόνησε τα πιο θαρραλέα εργατικά στελέχη του γερμανικού λαού, εφυλάκισε εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες και αγρότες και ανήλθε στην εξουσία για να αφαιρέσει κάθε ελευθερία του εργαζομένου λαού της Γερμανίας για να συνεχίσει αργότερα και να υποδουλώσει τους λαούς της Ευρώπης.

Είμαστε από εκείνους που θαυμάσαμε τον ήρωα της Λειψίας Γιώργη Δημητρώφ στο **1933**.

Είμαστε από εκείνους που δρούσανε ενάντια στον ιταλικόν φασισμόν και που ζητούσαμε να κτυπηθή όταν αυτός επετέθη κατά της Αβησσυνίας.

Είμαστε από εκείνους που θαυμάζανε τον αντιφασιστικόν αγώνα των δημοκρατικών Ισπανών και που σταθήκανε μαζί με ολόκληρον τον Κυπριακόν λαόν στο πλευρόν τους και που βοηθούσαμε όσο μπορούσαμε για να τσακίσουν τον ιταλικόν και γερμανικόν φασισμόν.

Και τότε βρέθηκαν "παράξενοι". Κατέκριναν τον αγώνα μας και τες προσπάθειες μας. Εν τούτοις συνεχίσαμε τον αντιφασιστικόν μας αγώνα και θα τον συνεχίσουμε μέχρις ότου καταστραφή ο φασισμός, όπου κι αν ευρίσκεται. Αντιλαμβάνεται κανείς πως τον αντιφασιστικόν αγώνα δεν τον ενοιώσαμε το **1939** και να τον σταματήσουμε το **1941** σαν τους σπουδαίους δημοσιογραφήσαντας.

Φαντάζομαι πως το είπαμε πολύ καθαρά και μέσα στο πλαίσιο της πραγματικότητας γι' αυτό δεν κρυβόμαστε κάτω από ψευδώνυμα. Αλλά σεις κύριοι "παράξενοι" γιατί δεν παρουσιάζεσθε με το πραγματικόν σας όνομα για να ξέρη ο λαός ποιοι είναι αυτοί που σε τέτοιες στιγμές έχουν το θράσος να μποϊκοτάρουν τον παλλαϊκόν αντιφασιστικόν αγώνα της πατρίδος μας;"